Datum: 31 juli 2026
Betreft: Geen convenant 'toekomstbestendige gewasbescherming' zonder maatschappelijke organisaties

Geachte staatssecretaris Erkens,

De onderstaande negen maatschappelijke organisaties, samenwerkend met omwonenden van landbouwpercelen als AARDige Buren,[1] roepen u op te stoppen met het Convenant toekomstbestendige gewasbescherming. Dit convenant is niet getekend door enige maatschappelijke partij en kan dus niet rekenen op draagvlak vanuit de samenleving. In uw Kamerbrief[2] over het convenant van april jl. erkende u zelf dat dit wel nodig is. Wij concluderen daarom dat het Convenant toekomstbestendige gewasbescherming is geklapt.

Wij roepen u op om de regie te pakken voor de volgende drie punten:

1. **Zet de gezondheid van burgers en de natuur centraal**

De reden dat bestrijdingsmiddelen in de maatschappelijke spotlight staan, is omdat wetenschappers en burgers zich al jaren zorgen maken over de volksgezondheid en de impact op natuur en milieu. Niet omdat er 'knelpunten' worden ervaren vanuit de sector. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat (een mix van) pesticiden medeverantwoordelijk is voor het ontstaan van neurodegeneratieve ziekten zoals parkinson en een verhoogde kans geven op maligniteiten zoals kinderleukemie en Non-Hodgkin lymfoom.[3] Het feit dat dit convenant mens en natuur niet centraal zet, zorgt voor verdere polarisatie, in plaats van dat tegen te gaan.[4]

Het zal u bekend zijn dat gezondheidsaspecten niet worden meegenomen in de milieubelastingspunten-systematiek. Hoe het convenant dan wél bij zou moeten dragen aan gezondheid, blijft geheel onduidelijk. In uw eerder genoemde Kamerbrief schreef u correct: 'Voor het afbouwen van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen moet de focus liggen op minder emissies naar de omgeving en het reduceren van gebruik'. Dat beamen wij: er is een reductie nodig van het gebruik én van de impact van bestrijdingsmiddelen. In het convenant is echter slechts afgesproken 'om de milieubelasting van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te beperken.' Het algemene gebruik van middelen wordt niet beperkt (wat voordelig zou zijn voor de volksgezondheid).

Daarnaast wordt er gesproken over een '*aanvaardbaar* woon- en leefklimaat,' in plaats van een '*gezond* woon- en leefklimaat.' Omwonenden van intensief bespoten landbouwpercelen voelen zich hierdoor totaal niet serieus genomen. Het lijkt er sterk op dit convenant vooral tegemoetkomt aan de sectorpartijen. De 'omgevingsdialoog' die in het convenant staat, is gratuit en inhoudsloos zonder de handtekening van maatschappelijke organisaties. Wij verwachten dat het verzet vanuit omwonenden en consumenten tegen bestrijdingsmiddelen door zal blijven gaan zo lang de overheid hun gezondheid niet beschermt.

Het convenant is tevens ontoereikend omdat de Natuurherstelverordening – die reeds van kracht is – niet wordt genoemd als wettelijk kader. Het stoppen van de achteruitgang van bestuivers, evenals het beschermen van Natura 2000-gebieden, kan niet zonder het stevig inperken van pesticidegebruik. De voorgestelde aanpak met de milieumeetlat (en toekomstig de MIG) zorgt, zelfs volgens haar ontwikkelaars, niet voor biodiversiteitsherstel.[5] Het convenant draagt op deze manier niet bij aan de bescherming en het herstel van leefgebieden van soorten.

---

[1] www.aardigeburen.nl
[2] Kamerstuk 27 858-745
[3] - P.L. Gamache, I. Salem, N. Roux-Dubois., J. Le Bouthillier, Z. Gan-Or & N. Dupré, 'Exposure to pesticides and welding hastens the age-at-onset of Parkinson's disease', Canadian Journal of Neurological Sciences 2019, 46(6), p. 711-716.
- https://nos.nl/artikel/2540387-doodsoorzaak-dochter-van-franse-bloemist-erkend-kwam-door-pesticiden
- https://www.ntvo.nl/grote-amerikaanse-studie-pesticiden-verhogen-risico-op-kanker-net-zo-veel-als-roken-dat-doet/
- https://www.beroepsziekten.nl/sites/default/files/factsheets/Factsheet-Ziek-door-Pesticiden.pdf
[4] Het beëindigen van polarisatie stelde u zelf als doel: https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2026/05/06/aftrap-convenant-gewasbescherming-duidelijkheid-voor-telers-en-einde-aan-polarisatie
[5] https://www.clm.nl/nieuws/clm-publiceert-memo-over-correct-gebruik-van-de-milieumeetlat/

Het is bovendien raadzaam om de urgente opgaven voor de landbouw in samenhang op te pakken. Om de voedselzekerheid op de lange termijn veilig te stellen, zijn een gezonde bodem, nuttige natuur op het platteland, het voorkomen van milieuvervuiling en meer plantaardige voeding immers belangrijke randvoorwaarden. Dit vereist een integrale omslag van het huidige landbouwsysteem naar ecologische landbouw, die tegelijkertijd bijdraagt aan het voorkomen van chronische ziektes, klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit. Een groeiende groep voorlopers laat al zien dat integraal duurzame oplossingen en een fors lager middelengebruik uitstekend mogelijk zijn.

2. Zet stevige reductiedoelen neer, waarmee (ten minste) aan bestaand beleid wordt voldaan

In het convenantstraject is gebleken dat het met de sectorpartijen niet mogelijk is om tot concrete reductiedoelen te komen. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de overheid, die beleidsdoelen dient te stellen in het algemeen belang. Sectorpartijen zouden vervolgens mee kunnen praten over hoe deze doelen gehaald kunnen worden, maar laat hen niet het beleid bepalen.

Verschillende beleidsdoelen zijn al geformuleerd: o.a. geen water-normoverschrijdingen in 2027, nagenoeg geen emissies naar het milieu in 2030, 15% biologisch landbouwareaal in 2030, een verslechteringsverbod voor Natura 2000-gebieden en de Natuurherstelverordening. Wij roepen u op deze doelen serieus te nemen en hier naar te handelen. Laat het convenant (dat eigenlijk alleen bovenwettelijke afspraken zou moeten behelzen) niet verwateren tot een gelegenheid om doelen vooruit te schuiven, en daarmee beleid dus af te zwakken, of erger: in strijd met de wet te handelen.

In uw Kamerbrief van april besteedt u specifiek aandacht aan stoffen die kandidaat zijn om te worden vervangen en stoffen die de waterkwaliteitsnormen overschrijden. Het is wat ons betreft essentieel dat deze giftige stoffen onmiddellijk verboden worden. Maar in het convenant staat dat ‘de toelatingsmethodiek buiten de reikwijdte van dit convenant valt’ (hoewel wél wordt opgemerkt dat alternatieve middelen sneller op de markt moeten komen). Wij roepen u dan ook op zelf met spoed werk te maken van het verbieden van deze schadelijke middelen, inclusief PFAS-bevattende pesticiden, en te stoppen met tijdelijke vrijstellingen voor reeds verboden middelen.

Daarbij willen wij opmerken dat een ‘autoriteit gewasbescherming’ geen wondermiddel is waardoor alle doelen gehaald zullen worden, zoals sectorpartijen graag doen laten voorkomen. Het voorbeeld van de antibioticareductie in de veehouderij wordt daarbij vaak verkeerd aangehaald. Bij het starten van de Autoriteit Diergeneesmiddelen in 2009 was het preventief inzetten van antibiotica in de veehouderij namelijk al drie jaar wettelijk verboden. Dat heeft voor de grootste reductie in het gebruik gezorgd. Bovendien had de autoriteit een duidelijk doel (70% reductie) én dreigde minister Verburg – als stok achter de deur – de verkoop van diergeneesmiddelen los te koppelen van de veeartspraktijk (hun belangrijkste verdienmodel). De autoriteit heeft zeker een rol gespeeld in de antibioticareductie, maar dit ging zeker niet geheel op vrijwillige basis.

Daarnaast vragen wij u met klem om het Verdrag van Aarhus na te leven. Burgers hebben recht op toegang tot milieu-informatie. Wat de buurman spuit aan chemicaliën, is precies die milieu-informatie die omwonenden willen hebben en waar ze recht op hebben. We roepen u op dit eindelijk mogelijk te maken, door spuitgegevens centraal te registreren bij een publieke instantie (dus niet bij een privaatrechtelijke autoriteit), die opvraagbaar zijn door burgers, wetenschappers en maatschappelijke organisaties.

3. Handel naar rechterlijke uitspraken – hiervoor is geen convenant nodig

Verschillende recente rechtszaken hebben de bestaande wetgeving omtrent pesticiden verduidelijkt. Zo moeten agrariërs aan kunnen tonen dat de middelen die zij spuiten geen significante schade kunnen toedoen aan Natura 2000-gebieden en geldt hier een vergunningsplicht.[6] Binnen 250 meter van woningen geldt een spuitverbod voor de lelieteelt.[7] Bovendien hebben gemeentes de zorgplicht om te onderzoeken of het gebruik van bestrijdingsmiddelen een gevaar kan vormen voor omwonenden.[8] Wij verwachten dat u provincies en

[6] https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@149432/202104808-1-r2/
[7] https://www.rechtspraak.nl/organisatie-en-contact/organisatie/gerechtshoven/gerechtshof-s-hertogenbosch/nieuws/2025/07/tijdelijk-verbod-op-gebruik-gewasbeschermingsmiddelen-bij-lelieteelt
[8] https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBNNE:2026:1051

gemeentes steunt (al dan niet met landelijke handvatten) om hun rol hierin voortvarend op te pakken, in plaats van hen op te roepen een pas op de plaats te maken.[9]

In een sterke democratische rechtsstaat houdt ook de overheid zich aan rechterlijke uitspraken. U heeft daar een belangrijke verantwoordelijkheid in. Overleggen met de agrarische sector, om vervolgens maatregelen af te zwakken of uit te stellen, is hieraan ondermijnend.

Tot slot: de gezondheid van mensen is onlosmakelijk verbonden met de gezondheid van bodem, water, biodiversiteit en klimaat. Bescherming van deze systemen vormt de basis voor een toekomstbestendig voedselsysteem. Om deze reden roepen we u op om te zorgen voor een gezonde landbouw, met een snelle en geborgde reductie van het gebruik én de impact van pesticiden.

Met vriendelijke groet,

Namens AARDige Buren,

Donna Stolwijk
info@aardigeburen.nl

Getekend door de volgende organisaties:

urgenda SAMEN SNELLER DUURZAAM

PARKINSONISME VERENIGING

Vogelbescherming NEDERLAND

ANBI STICHTING CARING DOCTORS

GREENPEACE

Pesticide Action Network Netherlands

METEN = WETEN

De Vlinderstichting

Bijenstichting

[9] https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2026/06/09/erkens-wil-einde-maken-aan-postcodebeleid-bij-gewasbescherming